

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... — 16 kor.
 Negyedévre... — 4 „
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... — 20 kor.
 Negyedévre... — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... — 24 kor.
 Negyedévre... — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétbe és
 szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kóriratok visszaadásán
 vagy megőrsésére nem vállal közt.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, márczius 1.

Nyomasztó csend.

(—a.) Ugy haladópartí, mint szabad-
 elvűpartí körökben valósággal bosszan-
 kodnak azon, hogy daczára a féktelen
 erőszakoskodásoknak, melyeknek két hét
 óta szerencsétlen színhelye ez az ország,
 mégis csend van mindenütt.

Ezt a csendet aztán arra magyaráz-
 zák, hogy ime az ország nem tart a
 koalícióval; belenyugszik inkább az ab-
 szolutizmusba is, csak ne jusson kor-
 mányra a koalíció.

E sorok írója maga lallotta egy volt
 szabadelvűpartí képviselőtől, hogy meg-
 döbbenő volt az a közöny, mit a kép-
 viselőház és a főváros népe a parlament-
 nek katonai csapatok által történt szét-
 veretése alkalmából tanusított.

Hát mit kívántak volna az urak? Azt,
 hogy a törvényhozók mellüket szegezzék
 oda a Manlicherek csöve elé? Azt talán,
 hogy a főváros népe moszkvai mintára
 járdakövekből barikádokat építsen a fel-
 vonult csapatok ellen?

És vajjon nem tudnák ezek az urak,
 legalább akiknek módjukban volt meg-
 győződni, hogy éppen a koalíció vezérei
 bölcs mérsékletének, józan higgadságá-
 nak és a koalíciós pártok bámulatos
 fegyelmettségének tulajdonítható és
 köszönhető, hogy a nemzet még most is

megmaradt a passzivitás törvényszerű
 határai közt és vezéreinek szavára meg
 fog maradni ezután is.

És most mikor a belügyi ügyvivő el-
 tiltotta a beszámolókat, melyeket a koa-
 licziós kerületekben egyszerre akartak
 megtartani az elmúlt hétfőn, ismét azt
 várták haladó és szabadelvű körökben,
 hogy nagy zavargások lesznek. A koali-
 czió éppen avval mutatta meg, hogy
 most is, a parlament feloszlatása után
 is ura a helyzetnek, hogy féken tudta
 tartani a nép szenvedélyének kitörését.

És ismét azt vetették szemére a koa-
 liczióknak úgy a haladópartí, mint a sza-
 badelvű nyilatkozatok, hogy ime a koali-
 cziótól elfordult a nép.

Ugyanez volt a refrénje annak is,
 hogy egyik-másik törvényhatóság nem
 kívánja feláldozni régi érdemes tisztvisel-
 őit az abszolút uralom önkényének és
 utját akarja vágni annak, hogy a Tisza
 által oly erősen jellemzett elemek kezeibe
 kerüljön a törvényhatóságok adminisz-
 trálása s emiatt nem gördit akadályt az
 elé, hogy az önkényesen fizetett adót
 beszolgáltassák és az önkényt jelentkező
 ujonczok sorozásánál assistálhassanak.
 Eddig módfelett haragudtak a koalíció
 makacssága miatt úgy a haladók, mint
 a szabadelvűek, lelketlenségnek, kegyet-
 lenségnek mondták, hogy a koalíció
 tönkreteszi a törvényhatósági tisztviselő-
 ket, most pedig egyszerre amiatt tesznek

szemrehányást a koalíciónak, hogy el-
 ejti a nemzeti küzdelmet.

Találón írja egyik legutóbbi nyilat-
 kozatában erről a csendről a koalíció
 vezére, hogy csak az ütközhetik meg
 ezen a csenden, aki nem ismeri a ma-
 gyar jellemet. Ez a csend nem a meg-
 nyugvást, nem a változhatatlanba való
 beletörődést jelenti, hanem az önbizalmat.

A nemzet evvel a csenddel nem
 mond le egyetlen jogról sem, nem nyug-
 szik bele semmiféle jogtalanságba sem.
 Amiről pedig a nemzet nem mond le,
 az nem veszett el; azt Deák Ferencz
 bölcs nyilatkozata szerint a viszonyok
 legelső kedvező változásnál visszaszerez-
 heti.

A nemzeti ellenállás ma a változott
 viszonyok folytán csak annyiból áll, hogy
 nem fizet adót és nem állít ujonczot.
 Ehhez nem szükség lármázni, ezt csend-
 ben is megteheti.

Ha majd eljön az alkalom és az
 urnához szólítják a nemzetet, akkor
 majd más kötelességet is ró rá a nem-
 zeti ellenállás.

Csend van ugyan, de azért még ko-
 rántsincs rend, értjük ezt az alkotmányos,
 parlamentáris életre.

Ez a csend azonban nyomasztó. Nyomasztólag hat a lelkekre, nyomasztólag a nemzeti életre.

Ha nehezére esik is a nemzetnek,
 állja ezt a csendet. Csak hadd állja to-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Tudom . . .

Tudom, hogy már te mindörökre
 Feledtél, édes, engemet;
 S új vágnak elve mult idődbe
 Sohsem visz el a képzelet . . .
 Szerelmed értem emlékké lett, —
 Csöndes kis emlékké csupán!
 Mely égő vágyra sohse készlet
 Az elmúlt szép napok után . . .

. . . De lásd, — én most is úgy szeretlek,
 Rajongón, hűn, mint azelőtt.
 Az én szívembe' új érzelmek
 Virágja, lombja sohse nőtt.
 Most is csak az vagyok, ki voltam, —
 Csak az a bohó, bus legény,
 Ki csalfa délibábot üzve
 Fut át az élet ösvényén . . .

Pelle János.

Párizsi képek.

Írta: Aurélien Scholl,
 A fegyver hatalma.

Ismerik önök mindenesetre Jules Bon-
 net-t, a kitűnő humoristát, akinek az élet mi-
 előtt babért nyújtott, tömérdek tövist termesztett.
 Ez a kalandja abból az időből való, ami-
 kor még nem került színre a Csepürágók című
 kasszadarabja.

Jules egy napon tökéletesen üres zsebbel
 ébredt fel a szállójában, ahol már jókora ösz-
 szegre rugott a számlája. A bohózatiró keser-
 ves arcczal bámult ki az ablakán, nézve az
 utcát, ahol emberek járnak, emberek, akiknek
 pénz van a zsebükből. Szemben az ablakával
 a konkurrens szálló portállja terjeszkedett.

— Lám, lám! — gondolta magában Bon-
 net, amikor a szemben levő szállót nézte, — és
 eszébe jutott valami.

Csöngtetett. A besiető inast megkérdezte:
 — Itt van a tulajdonos? szeretném, ha
 hozzám fáradsa.

— Azonnal, uram.

Néhány perczzel később udvarias mosoly-
 lyal állt elő a szállódás. De Bonnet savanyu
 arcának láttára ő is elkomolyodott.

— Uram, — kezdte Bonnet, — én önnek
 sokkal tartozom.

— Sajnos, uram, úgy van . . .

— De én becsületes ember vagyok . . .
 Pénzem nincs és a kétségbesés egy elhatáro-
 zásra készlet. Vegye tudomásul, uram, hogy
 megölöm magam.

— De uram!

— Hiába, már tántoríthatatlan az elha-
 tározásom. Mielőtt azonban fegyveremet a
 homlokomhoz emelem, beszélni óhajtottam ön-
 nel, hogy bocsánatot kérjek, amiért a számlá-
 mat fizetetlenül hagyom . . . Most pedig isten
 önnel, uram; hagyjon magamra.

— Micsoda? meg akarja magát ölni? Itt?
 nálam? tönkre akar tenni? Nem, nem! ezt nem
 engedem. Ha minden áron meg akar halni, te-
 gye meg azt másutt, de ne nálam. Ezt kikérem
 magamnak.

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testület, megszün-
 teti a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számar- köhögés, skrofulózis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéketlen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor
 „Roche“ eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc).

„Roche“

Kapható orvosi rendelésre a gyógyszerárak-
 ban. — Ára évenként 4.— korona.

vább is és ne engedje magát felizgatni a haladó és szabadelvű forrásból eredő szemrehányások miatt.

Bizunk benne, hogy ez a csend jóra vezet s közelebb hozza az időt mikor a lélek felszabadul annak nyomasztó hatása alól. Hisszük, hogy így hamarabb el fog jönni az idő, amelyben a király és nemzet megértik egymást.

Adja Isten.

A politikai válság.

Miniszterek utazása.

Báró Fejérváry Géza tegnap este baze érkezett Bécsből. Tegnap délután minisztertanács volt, amelyen a miniszterelnök referált a királynál volt kihallgatásáról.

Kristóffy József belügyminiszter tegnapelőtt este Abbáziába utazott, ahol 5 napig marad. Távolléte alatt Sélly Sándor államtitkár végzi a belügyminiszteri teendőket.

Párisi kacsa a válságról.

A Petit Parisien koppenhágai értesülése szerint Vilmos császár Szalvator kir. herceg által tudatta Ferencz József királylyal, hogy a magyar koalíció elleni harcában kész őt támogatni. A magyar koalíció vezetési ezt megtudták és azóta elkésedett ellenségei a hármasszövetségnek. A magyarok ez a viselkedése, még jobban élesztette Ausztriában azt a kívánságot, hogy a marokkói kérdésben a hatalmak konfliktusának elejét vegye, mely a monarchiát nagyon veszedelmes helyzetbe sodorhatta volna. Ebből az következik, hogy az osztrák diplomácia mindenáron ki akarja békíteni Németországot Franciaországgal.

Prónay a rendőrségen.

Tóth János rendőrkapitány mára magához idézte Prónay Dezső bárót, akit a vármegyei ellentállás ügyében kihallgatott.

— Már bizony ehhez semmi köze, uram. Én itt fogok meghalni. Értette? . . . És ha nem távozik azonnal . . .

Fél órával később Bonnet — nyugtázott számlával — kiköltözött a szállóból és átköltözött a konkurrenshoz.

A boulevardon.

A boulevardok zajában éles asszonyi sikoly hangzik el: egy elegáns dáma körül összefut a csődület.

— Orvost! hamar orvost! kiáltja tiz hang egyszerre.

Valaki megszólal.

— Itt az orvos!

Finom, csilinderes ur törtet át az embergyűrűn és legugol az alétan fekvő hölgyhöz.

Csodálatos gyorsan játszódik le a jelenet; a rendőr még jóformán oda se férkőzhetett a közlekedést akadályozó tömeghez, — az orvos csodát művelt. Zsebéből kis dobozt vett elő és abból kis pirulát adott a hölgynek.

A beteg szempiilantás alatt eszméletre tér és fölkel, a gyógyulása tökéletes.

— Bravó, orvos! ez ügyes volt! kiáltja a tömeg.

A csilinderes ur mosolyogva hajlong és messze hangzón jelenti:

— Ime, hölgyeim és uraim, bemutattam önöknek a csodaszermemet . . . Amint látják pillanat alatt hat . . . Ne mulassza el senki sem, a legközelebbi gyógytárban 20 ccentimésért kaphatják a »Phoenix» csodaszert . . .

És az ámuló tömeg most látja csak, hogy az egész jelenet — reklám.

Lefoglalt napilap.

A soro vizsgálóbíró utasítására rendőrség ma lefoglalta a Budapest című napilapot. Az ügyészség a lap Abszolutizmus című cikkét inkriminálta, amelyben a bírói kar elleni lázítást látott. Érdekes, hogy a lapból mindössze csak hét példányt tudtak lefoglalni.

A továbbiak.

Éjszakai telefonjelentésünk még a következő részleteket közli velünk a válság eseményeiből:

Fejérváry bécsi audienciája beavatott politikai körök értesülése szerint összefüggésben van a megyék államosításával. A kormány 1891: 33. törvény-cikk elcsavarásával készül keresztülvinni legujabb vérlázító merényletét.

Bánffy nyílt levele, amelyet a szegedi ujpárt elnökéhez, Wéggmann Ferencz drhoz intéz, ma fog megjelenni.

Haladópartí hírek szerint a kormány újabb kísérleteket, még messzebbmenő lépéseket tesz a nemzeti ellenállás tetőzésére.

Hir szerint Heltai Ferencz lenne a pénzügyminiszter. A hirt más oldalról megczáfolják.

A tegnapi minisztertanács többek közt a függőben levő kinevezések elintézésével is foglalkozott.

A Nap írja, hogy Fejérváry Svády Tihamér címzetes pénzügyminiszteri titkárt valószínűsíti titkárrá akarta előléptetni. Svády az előléptetést visszautasította.

Márczius 15-ének megünneplésére mindennütt nagyban készül a nemzet. A kerületi központokon a volt képviselők mondják az ünnepi beszédet. Az ünneplés sokkal nagyobb arányokat ölt, mint bármikor.

Hontmegye alispánja közgyűlést hívott össze Ipolyságra. A főispán tiltakozott. Csendőrök tartóztatták föl a bizottsági tagokat. Mire ezek a főjegyző szobájába gyűltek össze. A közgyűlést megtartották. A tisztviselők lemondtak. A közgyűlés elfogadta. A hivatalokat lepecsételték. A kulcsokat a levéltárba teszik. A levéltár kulcsát elküldik a belügyminiszternek.

Kristóffy Pestmegyének 44114 korona 65 fillért utalványozott. A választott tisztviselők is megkapják fizetésüket, de csak úgy, ha Rudnay láttamozza nyugtájukat.

Hajdúvármegye Brassai Károly indítványára elhatározta, hogy az önkéntes adók és ujonczok dolgában kapott megtagadó határozatát enyhíti. Ezzel, véli a megye, elkerüli az idegen tisztviselők alkalmazását. Kissé fura okoskodás.

Prónay kihallgatása gazdag volt érdekes epizódokban. Tóth János rendőrtisztviselő előtt hangsúlyozta, hogy a törvényhozást mai napig sem tekintik fölösletottnak. Mint főrendiházi tagot, a mentelmi jog védi. Prónayt Szabó József díjnok jelentette föl.

Városi közügyek.

A közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap, márczius 1-én tartotta rendes havi ülését, amelyen csak a rendes folyó ügyek kerültek tárgyalásra.

Jelen voltak: Rimler Károly polgármester, elnök, Papp Miklós kir. pénzügyigazgató, Varró Domokos kir főmérnök, Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, Lázár Márton kir. alügyész, Bordé Ferencz főjegyző, Dus László városi főügyész,

Mezey Mihály, Sulyok István, Mihelyi Adolf, Hlatky Endre, Huzella Gyula, dr Hoványi Géza, Juricskay Barna aljegyző.

A felolvasott polgármesteri jelentés főbb adatai a következők:

A közegészségi állapot február hónapban jó volt, mivel a születés 29-el több volt, mint a halálozás s mert a fertőző betegek száma is csökkent. Kanyaró volt 37 betegülés, 1 halálozással (januárban 65 beteg volt, 5 halálozással), vörheny 2 betegülés, 1 halálozással, roncsoló toroklob 6 betegülés, 1 halálozással, hasi agymáz: vidékről a kórházba behozott 2 idegen beteg, mindkettő meghalt.

A Staroveszky-alapítványi gyermekkorházban 62 fekvő és 231 bejáró beteg, a Szent László járványkórházban pedig 7 beteg gyógykezeltetett.

Február hóban született 86 fiu, 63 leány, összesen 149 gyermek.

Elhalt 64 fi, 56 nő, összesen 120 egyén, közte 25 idegen. A szaporodás általában 29, az idegen halálesetek levonásával pedig 54. Városrészek szerint elhalt: Olasziban 22, Újvárosban 25, Váralja Velence és Csillagvárosban 28, a kórházakban 45. Hét éven alóli gyermek 46 halt el.

Szegény beteg 500 gyógykezeltetett az országos betegápolási alap terhére.

A közbiztonsági állapot igen jó volt, amennyiben a bűncselekmények még a szokottnál is kisebb számmal fordultak elő, a nyomozatok pedig kiváló sikerrel jártak. Különösen 2 fogás az, mely a rendőrség mult havi működését kiválóan sikeressé teszi. Az egyik egy évek óta garázdálkodott pénzhamisító szövetkezett kinyomozása és elfogása, mely szövetkezet csaknem az egész országot elárasztotta hamisított 5 koronásokkal. A másik egy olyan tolvajbanda kézrekerítése, amely ellen az előző hónapokban oly sűrűn felmerült lopások elkövetése bizonyult be.

Lopás 49, súlyos testisértés 2, magán okirathamisítás 3 és sikkasztás 2 esetben volt bejelentve. A nyomozás 40 esetben sikeres, 16 esetben sikertelen volt.

Ezenkívül nyomozás teljesített: a kir. ügyészség elrendelésére 38, más hatóságok megkeresésére 62 esetben.

Letartóztatva volt 129 egyén, akik közül az illetékes bírósághoz átkísértetett 36, eltoncoloztatott 93.

Kihágási feljelentés 139 esetben történt.

Külföldre szóló utlevél február hó folyamán összesen 27 adatott ki, még pedig: 4 Európába és 23 Amerikába. A kivándorlottak között volt: földműves napszámos 2, építő-napszámos 2, iparos segéd 16 és háztartásbeli 3. Ezek közül 7 rokonai felkeresésére, a többi munkakeresés végett utazott ki.

A közadók február havi bevételi eredménye 21754 kor. 81 fillérral kevesebb, mint a mult év megfelelő időszakában. Befolyt:

kincstári adóban 72246 kor. 88 fill., kamatban 163 kor. 48 fill.; betegápolási pótdobban 3236 kor. 88 fill., kamatban 2 kor. 53 fill.; hadmentességi díjakban 60 kor.; iparkamarai illetékben 88 kor.; házalási adóban 238 kor. 96 fill.; gazd. cseléd pénztárdíjban 2 kor. 40 fillér mely összegek a kir. adóhivatalba szállították át.

Városi adóban 59330 kor. 57 fillér; vizdíjakban 21092 kor. 85 fill.; törvhat. utadóban 10609 korona 31 fill. kamatban 76 kor. 46 fillér folyt be.

Februárban kiadatott 33 iparjogositvány s megszűnt 2 iparüzlet.

A jelentést tudomásul vették.

A pénzügyigazgatóság jelentette, hogy az egyenes adók befizetése januárban kedvezőbb volt, mint decemberben.

A kereskedelmi miniszter értesítette Nagyvárad városát, hogy a villamos vasutnak több iparvágányra az építési engedélyt megadta. Tudomásul vették.

Moskovits Mór és fia szeszgyárosok magtárt és kovács-kerékgyártóműhelyt építenek telkükön, a szomszédos iskola mellé. Ez ellen az iskolatulajdonos nagyváradai püspökség felbevezést adott be.

A közige, bizottság, az előadó javaslatára, a felebbezést elutasította.

Grüntfeld Aron és Irimie Tógyer 25—25 korona fő- és 15 korona mellék büntetésre; Kindle Ferenczné nagyürögdi lakos pedig 20 kor. fő- és 10 kor. mellékbüntetésre ítéltettek hamis tej forgalomba hozásáért s az ellen felebbeztek. A közige. bizottság a felebbezést elutasította.

Még néhány apróbb ügyet tárgyaltak s az ülés véget ért.

NAPROL-NAPRA.

A keresztényszociális szakszervezkedés.

A hazai keresztényszociális mozgalom eredményes, diadalmas előnyomulásának újabb állomásához érkezünk. Eddig csak *keresztény munkásegyleteink* voltak, amelyek ugyan általánosságban minden egyesületi tag, minden munkás szakmája iránt kitelhető érdeklődést iparkodtak tanusítani, mindazáltal a dolog természetére szerint ez az érdeklődésük, tevékenységüknek ez az iránya csak a legmesszebbmenő általánosságban mozoghatott. No, mert a keresztény munkásegyletek még Németországban is, ahol pláne címükben, jellegükben is, kifejezetten *katholikusok*, első sorban és főként azért vannak, hogy etikai alapon tömörítsék, műveljék, képezzék a munkásosztályt a gazdasági harc minél sikeresebb megvívására. A keresztény munkásegyleteknek tehát főként és elsősorban az a feladatuk, hogy szakmákra tekintet nélkül a vörös lobogótól megőrizzék a munkáselemet és a kereszt táborába tömörítsék, ahol után meg kell mutatniok *milyen fegyvereket* használjon a keresztény munkás, foglalkozására tekintet nélkül, a szociális küzdelemben. Ennek a feladatnak a teljesítésére nem csekély időt, erőt és munkát kíván. Hozzájárul, hogy a keresztényszociális munkásosztály küzdelmének ez az alfabétája. Az organizálásnak, ez a gyermekcipője, amely nélkül járni meg nem tanul.

Csak amikor és ahol derék keresztény munkásegyleteink az általános szervezkedés nehéz munkáján túl vannak, amikor és ahol a *fegyverek* milyenségét már megjelölték és kellőleg megismertették, ott kezhetnek azután hivatásuk irányának második főcsoportjához. Annak megmutatásához, hogy a fegyvereket már most hogyan kell forgatni, a harcot hogyan kell végigküzdeni. Akár bérharc, tehát sztrájk legyen az, akár munkanélküliség formájában ostromolja a munkásosztályt, akár egyéb mizérián kell gyorsan, gyökeresen segíteni. A munkásegyletek második főladata tehát a részletek kérdésének radikális, praktikus megoldása.

Ez a második főladat azonban általánosságban alig valósítható meg. Ide már a szakmák szerint való szervezkedés szükséges. A szociáldemokrácia is a szakszervezetekben vivja ki a tulajdonképeni harcot. Azért volt általános a kívánság hazánkban a keresztényszociális munkásegyletek tömeges megalakulása, örövendetes fölvirágzása után, hogy ezek az egyesületek már most oda fejleszteszék, ahol új rajok szállnak ki belőlük a keresztény szakszervezetekben.

Hála a Gondviselés jóságának, most már ez a kívánsága is teljesült a magyar katolikus társadalomnak. Ma már nemcsak a németeknek vannak a katolikus munkásegyletek (Ka-

tholische Arbeitervereine) kebelében vagy azok mellett keresztény szakszervezetek (Christliche Gewerkschaften), hanem nálunk is megvalósult a pium desiderium. Nálunk is befejezett tény a keresztényszociális szervezkedés.

Szirtes Antal csorvási lelkész erre nézve a következőket írja nekünk:

A Keresztényszociális Egyesületek Országos Szövetségének a múlt hó 22-én messzeható fontosságú tárgyban tartott gyűlést, melyen hazánk minden vidéke képviselve volt. Egyházmegyénkből jelen volt Szirtes Antal csorvási lelkész. A gyűlésen Giesswein Sándor győri apátkanonok, országgyűlési képviselő elnökölt. Beszédének bevezetésében kérte a keresztény egyesületek vezetőit, hogy lehetőleg a tulásba menő politizálással a mai szomorú napokban az egyesületek fennállását ne kockáztassák. Azután áttérve a gyűlés tulajdonképeni tárgyára, jelentette, hogy elérkezett az idő a keresztény szakszervezetek megalakítására. A szociálistus keresztény iránya oly hódításokat tett már hazánkban, hogy a szakszervezetek életbeléptetésére elég erősek vagyunk. Kimutatta, hogy e szakszervezetek nélkül egyáltalán célt nem érhetünk, hogy a jelenlegi szervezkedések alig léptek túl az olvasóegyesületek munkakörén, míg velünk szemben a szociáldemokraták táborba valósságos szervezett hadsereget képvisel az ő szakszervezeteiben. Az ellenséget csakis hasonlóan szervezett erős hadseregek: a keresztény szakszervezetek felállításával győzhetjük meg. Minthogy pedig az építési munkálatok megkezdése már küszöbön áll, elsősorban az építőmunkások szakszervezetét kell megalkotnunk.

A tervezethez pontról pontra hozzászóltak az egyesületek képviselői. A vitán Ernszt Sándor dr pápai kamarás, volt országgyűlési képviselő nagy tájékozottságra és kiváló szaktudásra valló beszédet mondott, melynek végén a gyűlés elfogadta az építőmunkások szakszervezetének alapszabályait. A tárgyalás során aztán, a vidékek képviselői olynemű jelentéseket tettek, melyek a legszebb reményekre jogosítják a keresztényszociális mozgalmat. Igen öröndetes tudomásul szolgált, hogy a munka biztosítva van sok vállalkozó részéről, így tehát az építőmunkásoknak nem kell félniök a demokráta fenyegetéseitől.

A *mezei munkások* szakszervezete körülbelül két mulva megalakul.

A szövetség folyó ügyeinek intézésére héttagnu bizottságot választott a szövetségtanács. Ezen bizottság a tanácsnak felelősséggel tartozik és a vidéki képviselők is jogot nyertek *teljhatalmu ellenőrzésre*.

Végül, hogy a keresztény eszme lehetőleg gyorsan hódítson, elhatározták, hogy a keresztényszociális programot ingyen küldik szét a vidékre.

Tudósítónk személyes impressziói alapján ezekben számol be a szövetségtanács nagyszabású üléseiről. Mi meg katolikus lapársaink hirádaása nyomán örömmel jelezhetjük még, hogy az országos szakszervezkedés helyi csoportjait egymásután alakítják meg a derék keresztény építőmunkások az egyes városokban. *Kalocsán* már meg is alakult a helyi szakszervezet, amelyhez eddig ötvenkét építőmunkás csatlakozott. *Győrött* márczius 4-én alakul meg a szakszervezet. *Pápán*, *Komáromban* szintén megalakult már. *Köszegen* is alakulóban van. És így tovább.

Egy-két fémmunkás, egy-két másik szakszervezetünk is van már. A földmivelők szervezkése pedig óriási eredményekkel fog járni.

Nem hiába a kőművesek kezdik meg a szakszervezkedést, de ujjá is fogja építeni, át fogja alakítani a páholyok pusztító malterosaiktól fenyegetett keresztény Magyarországot.

Ugy engedje Isten, mondjuk mi most s azzal tesszük le a tollat, hogy a kérdésre majd még visszatérünk.

A szép eredmény pedig senkit se tegyen elbizakodottá, inkább serkentsen mindenkit a munkára. Kivált a mi vidékünkön, ahol még előbb munkásegyletekre van szükség, csak azután beszélhetünk majd *szakszervezetekről*.

(h.)

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Márczius 8. Kath. liceum bőjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Márczius 22. Kath. liceum bőjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Április 5. Kath. liceum bőjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Május 5. Kath. liceum estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket *hogy ugy hátralekban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek*, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* Árlejtések a városi munkákra.

Már a harmadik hónapban vagyunk, s még nincsenek Nagyvárad városának szerződéses vállalkozói a szükséges különféle munkálatokra. A pénz- és gazdasági szakszervezet véleményéhez képest ezuttal az ács- és kőműves munkákra csak egy évre kötnek szerződést, a többi munkákra azonban 3 évre. Az árlejtést tegnapi délelőtt tartották meg a városházán, Komlóssy József gazd. tanácsnok elnöke alatt s Köszeghy József főmérnök, Dus László főügyész, Szűcs Géza tb. főszámvevő s mintegy 50 iparos jelenlétében. Az árlejtés lefolyása a következő: az *ács és kőműves* munkákra szóbelileg pályázott Incze és társa, az egységárlaknak megfelelőleg, írásban: Madarász és Flanta, akik 1 százalékot engednek az egységárlakból, de ha 3 évre kapják meg a munkákat 4 százalékot engednek. Tisztán az ács munkákra Cseprega Miklós, 1 százalék ráfizetéssel. *Az asztalos* munkákra: Tóth József az egységárlakon, új munkáknál azonban 10 százalék ráfizetéssel; Fábian József 1 százalék engedménnyel. *A lahatos* munkákra: Tátray Sándor csoportok szerint tett ajánlatot, amely cirka 32 százaléknak felel meg, Grüntfeld Jenő 30,3 százalékot enged, Vicsay István 30,6 százalékot enged. *Az üveges* munkákra egyedül Déry János tett ajánlatot az egységárlakon. *A szobafestő* munkákra Dávid Bernát 18,5 százalékot; a mázólok munkákra Máthé és Pethő 5 százalék, Topsál Vilmos 7,5 százalék, Havasi Zsigmond 12 százalék felülfizetést kérnek. *A bádogos* munkákra Fehérvári Dezső 33,8 százalék, Fey Rezső 31,1 százalék engedményt tettek s mindkettőnek bánatpénzét visszatartották. *A cserepező* munkákra Volhert István 1 százalék, Tárnoki László 1,5 százalék engedménnyel. *A kovács* munkákra Szalay Mihály 38 százalék. *A kerékgyártó* munkákra Sarkadi László 38 százalék leengedéssel. *A kövező* munkákra Perlesz József, Lendler Ferencz, Engel és Blayer, Schwarz Jakab (Elesd) adtak be különböző ajánlatokat, de ezek annyira eltérők, hogy számításokat kell előbb tenni. A pályázatok felett a márcziusi közgyűlés fog határozni.

* **Névmagyarosítás.** Lewitter (Leviter) Wolf (Viktor) miskolczi illetőségű nagyváradlakos családi nevének Lányira kért átváltoztatását a belügyminiszter megengedte.

* **A választás költségei.** A mostani kormány, dacára az ex-lexnek, nagyon bőkezű. Eddig a képviselőválasztások költségeit a város fedezte. A múlt évi képviselőválasztás költségeit azonban a kormány megtéríti. A belügyminiszter értesítette Nagyvárad városát, hogy a választás költségeit 1575 koronát már ki is utalta.

* **Zichy Mihály meghalt.** Pétervárról jelentik tegnapi kelettel, hogy az orosz fővárosban Zichy Mihály a hirneves udvari festő szerdáról csütörtökre virradó éjszakán meghalt. Zichy Mihály a magyar névnek, a hazai művészetnek nagy dicőjét vivott ki világszerte.

* **A villamos próbajárata.** Tegnap megjelent az első fecske. Nem a mi kedves feketefrakkos madarunk, hanem a villamosvasut. Az első próba reggel volt. Kilencz és tíz óra között indult meg az első kocsi Reichel mérnök vezetésével. E járat a villanytelep előtt volt és a fékezés kipróbálására irányult. Este kilencz órakor két kocsi bejárta az összes vágányokat. Az egyik kocsit Reicher mérnök vezette, a másikat pedig a villamos főszerező A próbajáratokat óriási közönség nézte végig. E hó 15-ig állandóan lesznek próbajáratok, melyeknél a műszaki vezetők fogják kioktatni a nagyváradai alkalmazottakat. Vége 15-én aztán a nagyközönség részére nyitják meg a forgalmat.

* **A jogügyi bizottság ülése.** Nagyvárad város jogügyi szakbizottsága ma, pénteken, márczius 2-án délután 3 órakor ülést tart a városházán. Nagyon fontos dolog, a villamosvasut üzemére vonatkozó szabályrendelet kerül ez alkalommal tárgyalásra s már csak azért is kéri a bizottság elnöke a tagokat, hogy az ülésen minél számosabban jelenjenek meg.

* **Elkobzott fegyverek elárverelése.** E czímen a napokban megirtuk, hogy a megyeházán az elkobzott fegyvereket a nyilvánosság kizárásával elárverezték olyképen, hogy a legjobb minőségű fegyvereket pár hatosért adták el. Illetékes helyről nyert információink szerint a fegyverek szakértői értékmegbecsülés után lettek eladva. A szakértő véleménye szerint ugyanis a fegyverek ócskavasnak minősítették és mint ilyeneket legfeljebb kilószámra lehetett volna értékesíteni. A legjobb fegyvernek is az volt a mondható, melynek el volt törve az agya. Ugyanis a vadászok bosszújából a fegyvereket használhatatlanokká tették. Az ilyen használhatatlanná tett fegyver is 4—5 koronáért kelt el és csupán azoknak, kik föltétlenül megígérték, hogy a fegyverek tartási engedélyét megváltják. Tehát a fegyverek szakértő megkecsülésén felüli értékben adták el.

* **Botanikus-kert Nagyváradon.** Tóth Mihály főreáliskolai tanár tegnap érdekes beadványt intézett Nagyvárad városához. Kifejti, hogy mily szükséges volna városunkban, ahol a kultúra oly magas fokon áll, egy botanikus-kert. Nem valami nagyszabású dolgot akar, tekintettel a város vagyoni viszonyaira, hanem a meglévő parkok ültetvényeit kéri jelzőtáblákkal ellátni, a tudományos név felírásával, hogy így a nagyközönség és a gyermekek megismerjék a növényeket. Lehetne azonkívül a sétateret, parkok egy részén, pl. az összes fenyőfajokat, másutt az akácfa-fajokat stb csoportosítani; csinos bokrokkal a gabonátéleket lehetne ismertté tenni. A parkoknál a hiányokat már szakértelemmel, a célnak megfelelően kellene pótolni. Javaslata az, hogy a jelzőtáblákra szavazzon meg a város 500 koronát s azonkívül a főmérnök vagy gazdasági tanácsnok elnöke alatt egy vegyes bizottságot alakítsanak a lövész-egylet tagjai, a gazdasági egylet titkára és a tanári karból, 14—16 tag-

taggal, akik a munkálatok keresztülvitelére a parkokat gondozó kertfelügyelőségnek javaslatokat készítsen.

* **Jótekonyság.** Munk Jakab volt törvényhatósági bizottsági tag elhunytá alkalmából a Munk-család 500 koronát küldött a polgármester kezeihez, amelyből 100 koronát a szegények között leendő szétosztásra, 200 koronát a városi árvaházra, 22 koronát pedig a gyermek-kórház alapjára adományoztak.

* **Uj gyakorló orvos.** Mint értesülünk, dr Erdős Adolt, a biharmegyei kórháznak hosszú időn át volt kitűnő segédorvosa e hó elsején megvált a kórházról s magánygyakorlatot kezd. Lakása a Szent László-téren.

* **Hamis mértékek.** A mértékhitelítő hivatal ezidőszerinti vezetője, Kelemen Kálmán fog. hivatali főnök november óta vizsgálja a nagyváradai vendéglők és boltokban a mérlegeket, üvegeket, mértékeket. Özönével talált hiányos, rossz, vagy hitelesítetlen mértékeket, súlyokat. 300 helyen vett fel ilyenekről jegyzőkönyveket s ezeket büntetés céljából átadta a rendőrségnek.

* **A mentők működése.** A nagyváradai mentőosztály az elmúlt február hónapban összesen 16 esetben lett igénybe véve. Baleseteknél hétszer és betegszállításoknál kilencszer teljesített szolgálatot a mentőosztály.

* **Uj szaklap.** Pár nap mulva uj szaklap indul meg Nagyváradon. A »Pinczér« czímmel, Pásztor Ede, a N. N. segédszerkesztőjének szerkesztésében. Az uj lap havonta kétszer jelenik meg s a nagyváradai pinczér-egylet hivatalos lapja lesz.

* **Az iparosbál felülfizetői.** Dr Radó Ignác 14 kor., Krausz Samu 11 kor., Ehrlich I. és H. Budapest, Hazai vasbetongyár Budapest, Hardtumth L. C. Budapest, Szviah Imre Budapest, Gypsz keresk. r. t. Budapest, Fischer Zsigmond Budapest, Nammel Tivadar Budapest, Deutsch K. I. Mezey Mihály, Rosenberg Izsó, Kálmán Emil, Madern és Breitner Budapest, Junesch Chambers Budapest, Fekete Sándor, Molnár Lajos, Nagybaródi közsémbánya, Hajós Izsó, Deutsch Simon, Gittyé József, dr Molnár Imre, dr Ágoston Péter, Reismann Mór, Diósy Lajos, Weisz Ernő, Schwartz Márton, Farkas József, Sável Kálmán, Mezey Lajos, Fenyves Ármán, Első Magyar C. r. t. Gál Elemér, Levitter Miksa Schwartz Jakab Eled, Dolamet r. t. Budapest, Scholz Gyula, Frank Üs Zern. fiai Budapest, dr Döry Ferencz, Rosenberg Ignác Beesczin, Magyar vasuti forg. r. t., Kernáts János, Bertsey György, Stern Hermann, Sesztina Jenő Debreczen 10—10 koronát.

(Folyt. köv.)

x **Köhögést, rekedtséget, hurutot** és minden egyéb lélegzőszervi bántalmakat rövid idő alatt végleg megszüntetnek a *Cyklamen szeletek*. Kapható a »Kigyó« gyógyszerárban Nvárad, Bémer-tér, ára 60 f.

x Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy előre haladott idény folytán a még mindig *dus választékban* meglévő *valódi angol és scot téli divat szövetimet mélyen leszállított árban bocsátom áruba*. Kivánatra azon előnyt is nyújtom, hogy t. vevőimnek a bevásárolt anyagot *saját szabásait termemben a legdivatosabb fazonokban és remek kivitelben* nagyon jutányosan feldolgoztatom. Már egy próbavásárlás útján is meggyőződhetik bárki, mily figyelmesen és előnyösen lesz nálam kiszolgálva. Kiváló tisztelettel: *Teszler Simon*, posztó nagykereskedő Zöldfa-utca 33.

x **Idült tüdőhurut** gyógykezelésénél a »Sirolin-Roche« feltétlenül igénybe veendő, mivel a legtekintélyesebb egyetemi tanárok egybehangzó nyilatkozata szerint a köpetet legrövidebb idő alatt kevesbiti, esetleg látz

leszállítja és az étvágyat előmozdítja. »Sirolin Roche« ugyan egy creosot-preparatum, de nem az ilyenü preparatumok rossz ízével. Teljesen méregtelen és nagy adagokban véve is tökéletesen felemészthető. Naponta 3—6 teakanál elegendő az eset súlyosságához mérten. »Sirolin-Roche« kapható a gyógyszerárakban.

F ü s t.

Az óra.

Redakciónkban uj lakó költözött. Hűséges jobbágyunk Árpád nyomban szöveget is vert a falba s ráakasztotta. Most vigan tikk-takkol. Munkára serkent. Dunántuli öregünk szavával mondja, hogy — gyermek tovább. Látnivaló ezekből, hogy a mi partájunk — óra. Amolyan igénytelen, becsületes fali óra. Nem flanczol, nem nagyképűsködik, mint egyik-másik üvegszekrényes, parádés sétálóju rokona. Nem a póz, hanem a munka embere. Minden egyszerű szavával mintha azt mondaná: ha azért csillag, hogy ragyogjon, azért asszony, hogy megcsaljon, ha azért a szív, hogy szeressen, bánatában megrepedjen, nohát akkor azért óra, hogy ketyegjen, ébreszsen, járjon. Aminthogy igaz is. Hiszen ennél következetesebb logika nincs is a világon. Így okoskodván a mi kedves uj lakótársunk, nem sokat teketóriázik. Nem köhög, mint az öreg kakukosok, nem is repetálgat, mint konzervatív nagybátyjai, nagynénjei, nem üli a reklám csöngettyűjét, mint a lármás wekkerek, de meg palotásokat sem játszik, mint bohókás muzsikáló rokonai régesrégén. A mi óránk egyszerűen jár. De nem ám csak imigymaguy, mint teszem a nótában a tinó a járom, vagy a lány a legény után. Hanem úgy jár, ahogy minden egyszerű, munkás, jóhából való órának dukál.

A bohém, aki a babáját várja, valamelyik könnyelmű strófában nagyban fogadkozik, hogy a reménybeli látogatás megvalósítása esetén micsoda nagy átalakulások esnek meg szobájában.

A lámpa égne, az óra járna
S vennék egy szőnyeget . . .

Nos, nálunk is ég a gáz, vigan jár az óra. Ha muzsánk hozzánk készül, szőnyegül eléje terítjük fantáziánkat, hadd sétáljon rajta. Már ez csak elég stilszerű fogadtatás a poéma soraihoz képest.

De térjünk vissza óránkra, amelyet oly sokáig nélkülöztünk. Most, hogy itt van béczézetett kedvencünk, még a széltől is óvjuk, de még csak görbe szemmel sem nézhet rá büntetlenül senki. Főként az éjszakai inspekeziós büszke rá. Nemesoda hiszen egyedüli barátja nehéz munkája közben. A szobában most, Sipuluszszal szólva, ketten járnak. Az óra, meg az inspekeziós. Az inspekeziós néha el is alszik. Az óra nem. Az órák egyáltalán nem szoktak elaludni. Ki ne tudná mindezt a híres humorista tollából.

Szóval az inspekeziós, meg az óra szoros barátságot kötöttek. Mikor a házban elhallgat a nóta, a gép nem zakatol s mindenki elpihen, akkor szerzeg legzavartalanabban a toll s akkor érteni meg legjobban az óra beszédét. Mert az óra ilyenkor, az éjszaka csöndjében beszélni is szokott s régen elhallgatott hurokat rezdit meg a lélekben.

Tikk-takk. Mintha valahonnan apró lábacskák lédtéi kopognának. Tikk-takk. Mintha bái éjszakák heje-hujája hallanék. Tikk-takk. Mintha szenvedések siralma, keserű panasza zokogna. Tikk-takk. Nem gyerekkocsit tologatnak valahol? Tikk-takk. Mintha lélekkharangot huznának valamerre. Ugyan kire? Egyikünkre előbb, másikunkra utóbb. Lassan-lassan valamennyiünkre, akik ma itt vetjük a bötüt az óra közelében. Hej de sok álom, de sok csalódás is szól ki ebből az órából késő éji órán, mialatt annyian alszanak és álmodnak . . .

Köszöntünk jóbarát Ketyegj. petyegj, dolgozzál — járj. És figyelmeztess minket, hogy a keresztény közélet már régóta munkájában tizenkettőt mutat.

L.n.u.

IRODALOM.

Katholikus Szemle.

A Szent István-Társulat pompás folyóiratának márcziusi füzeté dr. Mihályfi Ákos szerkesztésében a következő tartalommal jelent meg: *Rott Nándor*: Forrongó kérdések. *Hanny Ferencz*: A lutheranizmus Magyarországon. *Erdélyi László*: A benczések reformációja. *Andor József*: Én! I. *Takács Gedeon*: Branyiszknál. *Gergyesi Ferencz*: Hóvirág születése *Törzsök Vilmos*: A nagy párbaj. *Pámer László*: Czenstochówa. Könyvismertetések és bírálatok. A Katholikus Szemlét a Szent István-Társulat tagjai tagdíj fejében kapják; nem tagok számára előfizetési ára 10 korona.

Az írás tanítása. Az írás anyaga a népiskolában. Vezérkönyv az írás tanításához az új miniszteri tanterv nyomán. Irta: *Bodnár János* közs. isk. tanító Nagyváradon.

Ha paedagogiai cikket akarnék megereszteni az írásról vagy az írás tanításáról, ugyancsak szánhatnám a barázdákat a papíron. Hiba, mulasztás elég; okot találunk itt is, ott is; ehhez képest aztán változik az orvosság is. Dehát minek erről beszélni. Hiszen mai világban mindent tanulni kell, csak a gyógyításhoz és tanításhoz ért, tud és merészel hozzászólni még az is, akit a kaptafától is elcsaptak. Hogy mi összefüggésben van ezzel *Bodnár János* könyve? Hát bebizonyítja azt, hogy bizony a tanítás furfangosabb mesterség, mint amilyenek látszik. Sok rejtett fortélyja van, amit nehéz észrevenni s ami nélkül tanítani ugyan lehet, de eredményt elérni nem.

Ez a gyakorlati érzekkel bíró s mélyen gondolkodó tanító összegyűjtötte az írástanítás anyagát. Nem magyaráz, nem fejteget sokat, hanem gyakorlatokat ad a népiskolai írástanítás minden ágára, külön a szépírás, a helyesírás, a fogalmazás elsajátítására és a nyelvtani ismeretek megrögzítésére és begyakorlására. Hogy milyenek ezek a gyakorlatok? Tessék elolvasni! Méltók szerzőjük tudásához, magyar szívéhez és érzéséhez. Könnyen és biztosan vezetik a tanulókat az írástanítás céljához. Törekvésére és szellemére élénk világot vet a következő idézet! Ne csak az élőbeszédet szeresse a magyar, de tudja le is írni takaros formában mindazt a szépet és jót, amit magyar lelke gondol és sugall, magyar szíve érez és akar. «Hadd támadjon fel a finom érzés, a finom szellemesség, a régi, őszinte-purítán magyar egyszerűség és szívből fakadó igaz szeretet.»

Bodnár könyvével jó szolgálatot tett az iskolaszék. Ajánljuk a tanítók és tanítással foglalkozók figyelmébe. A könyv ára 1 kor 60 fillér. Kapható: Sebő Imrénél, Nagyváradon.

A «Magyar Szemle» népirodalmi, művészeti és kritikai képes hetilap folyó XVIII. évfolyamának 9. száma márczius 1-én jelent meg a következő kiválóan érdekes tartalommal:

Hetes, Menekülő magyarok. — Marcus, A kritikáról. — A költészet eredete. — Harsányi Kálmán, Stanzák. Kárpáti Aurél, Homályban. — Sándor Ernő, Szabó, a doktor. — Lyiszkov N Sz., A birkatejü Malanya. (Oroszból ford.: Szémán István.) — Regény: Handel-Mazetti Enricza bárónő, Jesse és Mária (8. folyt. Ford. Auer István.) — Bulch, A hét tükre. (Kürthy György rajzaival.) — Irodalom: Fieber Henrik, Modern művészeti irodalom. (Malonyay D., A fiatalok.) — Antal Sándor. Akik ma élnek. — Képzőművészet: Fra Filippo, Iványi Grünwald Béla. — FL, Adat a magyar kulturához. — Színház: Fülep Lajos, Színészek a színészetről. (Császár Imre.) — Prielle Kornélia. — F, Kun László.

TÁVIRATOK.

Edward király Párisban.

Budapest, márcz. 1. (Saját tud. táv.) Párisból jelentik Edward angol király 3 napig vasárnaptól keddig marad Párisban. A király Fallieressel és Roa-riával politikai dolgokról fog tárgyalni.

A szicilliai hadgyakorlatok.

Budapest, márcz. 1. (Saját tud. táv.) Londonból jelentik: *Edwárd* király elfogadta *Ferencz József* királynak az ez évi hadgyakorlatra való meghívását. Vilmos császár is megígérte, hogy jelen lesz ezen.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: Náni. B.
Szombat: Czigánybáró. C.
Vasárnap: Gül-Baba.

A távozókról.

Nem kis meglepetéssel vehette tudomásul a közönség, micsoda nagy arányú változások lesznek a színházban. Vannak többen, akiknek távozása örömet okoz, de bizony nem egy távozóknak a maradása kívánatos lett volna, mert pótlásukról gondoskodás nem történt, *Bognár János* pl. az állandó színház megnyitása óta tagja a társulatnak s tehetségével a közönség osztatlan elismerését vívta ki. Határozott veszteség lesz távozása épp úgy, mint *Peterdyé* is. Apaszerepekre most egyedül *Szarvasi* marad, aki pedig inkább jellemző, s az apaszerepekben szükséges kedélyesség nem áll rendelkezésére. Az is érdekes, hogy *Hidy Irén* akkor megy el, mikor már valamennyire basználható kisebb szerepekben. A karból *Vankné* visszaszerződésére kívánatos.

Az ujak közül keveset ismerünk, de az eddig ismertek nyereséget jelentenek. *Károlyi Leona* és *Oláh Gyula* egy csapásra meghódították a közönséget. Jó lett volna a többieknek is előzetes bemutatkozás végett vendégszerepeltetni, ne hogy úgy járjon *Somogyi*, mint mult virágvasárnap szerződéseivel: hogy a kiválóknak hirdettetett művészek egész sorát kénytelen egy rövid év mulva elbocsátani.

A tudós nők. A Szigligeti-színházban végre olyan dolgot is láttunk, amit óhajtottunk. Tegnap ifjusági előadásul *Molliere*nek «A tudós nők» című darabját mutatták be általános érdeklődés közepett. A XVII. század félszeg kinövésseit, tudakosságát, finomkodását, nagyképszerűségét ostromozó 5 felvonás darabot megszakadás nélkül, egy szuszra adták elő, a mit helyteleníteni kell azért, mert a figyelő ifjuság szelleme kifárad s az utolsó felvonásokat nem tudja kellőképpen figyelemmel kísérni. Ha pedig az ifjuságért van az előadás, első sorban azokra kell tekintettel lenni. Az érdeklődés mellett bizonyít az, hogy a színház csaknem zsfutólásig megtelt. Szívesen vennők, ha hasonló darabokat nem csak ifjusági előadásokon láthatnánk.

Az előadásban meglátszott a készültség. A szerepnemtudás nálunk (különösen áll ez az ifjusági előadásokra) megszokott dolog. *Angyal Ilka*, *Kovács Mariska*, *Tóth Elek* sokat dolgoztak, hogy a többi deklamálásokat ellensúlyozzák. Jó volt *Verő Janka*, sok derűtséget keltettek *Krasznay Hajnal* és egy kisebb epizód szerepben *Komáromi Mariska*. —y.

Réthy Laura vendéglátéka. Blaha Lujza után leghíresebb «Náni» a magyar színházban Réthy Laura a gyönyörű hangu primadonna, a nagyváradi közönség előtt feledhetetlen babérokat aratott művésznő. Az igazgatóság kellemes meglepetést szerzett így a nagyváradi közönségnek, mikor a művésznőt meghívta, hogy két leghíresebb szerepét eljátsza. Ma este a «Náni» czimszerepében lép föl a művésznő, mellette jó kezekben vannak a többi szerepek is. Holnap, a második vendéglátéka alkalmával a «Czigánybáró» Saffiját éneklő és játssza a vendégprimadonna. Jegyek már ma kaphatók a holnapi estére is.

EGYESÜLETEK.

Orvosok ülése.

A «Biharmegyei orvos-gyógyszerész- és természettudományi egyesület» márczius 1-én tartotta havi szakülését. Dr. *Konrád Márk* kir. tan. és dr. *Bartha János* ülési elnök elnöklelt alatt. Az egyesület tagjai igen szép számmal vettek részt. A helybeli katonarvosoknak nem engedő meg az orvosgyógyászatba való belépésüket a 7-ik hadtestparancsnoksága, sajnálatlaltal vették tudomásul.

Dr. *Fisch Áron* beteget mutatott be, a kórkép részletes leírásával. A szakülés egyhangulag elismeréssel fogadta a tanulságos ismertetést.

Dr. *Fischer Imre*, az Izr. Szt.-Egylet kórházának orvosa, a jóindulatu gégebajokról értekezett, egyúttal bemutatta a gyógyult egyént.

Dr. *Konrád Márk* az igazgatása alatt álló baba-intézet működéséről ismertetett adatokat. Az intézetnek a mult évben számos hallgatója volt, kiknek nagy része állami támogatásban részesült, nevezetesen 8220 koronával. Feltűnő adat az, hogy az intézetben a mult évben 174 törvénytelen gyermek látott napvilágot.

A szakülés köszönettel fogadta az elnök ismertetését.

Igazságszolgáltatás.

A városi főpénztáros sikkasztása.

Innen-onnan egy esztendeje lesz, hogy tavaly április derekán *Hegedüs Géza* volt főpénztáros kezén 142,066 korona 71 fillér vészelt el a város pénztárából. *Hegedüst* kérdőre vonták. Azt mondta — elvesztette a pénzt, amikor be akarta szállítani a takarékpénztárba. Csáládja a pénzt megtérítette. A miniszterium megvizsgáltatta a pénztárt, mire *Hegedüs* főpénztárost, valamint az időközben elhunyt *Darvassy Sándor* ellenőr hivatalukat vesztették.

Az ügy tárgyalását tegnap kezdte meg a nagyváradi törvényszék *Böhm Jenő* törvényszéki bíró elnöklelt mellett. Szavazóbírák voltak: *Vámossy Mihály* és *Hermann Aladár*. Jegyző: *Tóth Béla*. A vádat *Virág Béla* királyi ügyész, a védelmet *Fráter Pál* dr. ügyvéd képviselte.

Hegedüs Géza elöadta, hogy 53 éves, ág. ev. vallású, nős, 4 gyermek apja, magánzó, büntetlen előéletű.

Fráter Pál dr. védő, valamint *Virág Béla* királyi ügyész indítványára elrendelte több pénzkezelési könyv beszerzését, valamint *Szűcs Géza* alszámvevő kihallgatását.

Ezután fölolvasták a vádlott előtt a vádtanács vád alá helyező határozatát, amely szerint azért helyezik vád alá, mert a kezelésére bízott városi pénzekből 1902. január 1-től 1904. április 25-ig 124122 korona 64 fillért elszikkasztott.

Vádlott nem érzi magát bűnösnek. Az előzményekre nézve előadja, hogy 1903. január vege felé, amikor öt árvapénztári letéti könyvecskével és 125000 koronával a Nagyváradi Takarékpénztárba indult, utközben elvesztette a pénzt.

— Milyen pénzemeket vett magához?

— Ha jól tudom, száz darab ezrest és 25000 korona különféle pénzt.

— Milyen uton ment a takarékpénztárba?

— A Széchenyi-téren, Főutcán és a Szent László-téren keresztül.

— Hol vette észre, hogy a pénz hiányzik? A takarékpénztár lépcsőházában.

Különböző okokat hoz föl aztán arra, hogy miért nem tett jelentést az esetről. Hivatkozik rá, hogy elég vagyona volt a hiány fedezésére.

— A beszerzett adatok alapján csupán 123,944 korona volt esedékes, miért vitt hát magával 125,000 koronát?

— Azért vittem több pénzt, hogy ha az árvapénzekkel esetleg ki kell kerekíteni, legyen nálam fedezet.

— Abban az időben mennyi lehetett a főpénztári pénzkészlet?

— Nem tudom.

— Ha ön 1903. évi június hó 26-án elvesztett 125,000 koronát, miből tudta július 1-én kifizetni a tisztviselőket és miből tudott vinni július 2-án a takarékpénztárba az állítólag elvesztett összeg helyett 123,994 koronát?

Vádlott azzal mentegetőzik, hogy csak július végén fizetett.

— Hogy lehet az, hogy ön 125,000 koronát veszített el és a hiány mégis csak 124,122 korona 64 fillért tett ki?

— Azért, mert én a fizetésemet több hónapon keresztül nem vettem föl. Ebből származott a különbözet, amit nekem a város vissza is fizetett.

— Hogy lehet az, hogy pénztárvizsgálatok alkalmával a hiány nem tűnt ki és a naplók összege egyezett a pénztárkészlettel?

— Ugy, hogy voltak a kezelésem alatt nagyobb összegek, amelyek nem képezték elszámolás tárgyát. Ezek képezték a fedezetet.

Hegedüs kihallgatása után Szaploneczay Mihály miniszteri számtanácsost hallgatta ki a fő vádló. A szakértő előadta, hogy már 1882-ben volt késedelmes naplózás és azóta az folyton ismétlődött.

A tárgyalást ma folytatják.

NYILTTÉR.

BUTOR-IPARTELEP

Nagyvárad, Szent László-tér
RIMANÓCZY-HÁZ. Holdas templom mellett.
Telefonszám az egész megyére 584.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy

butor

nagyraktáramban

modern szalon-, ebédlő-, háló- és fürdőberendezések, valamint mindenemű tükör, réz- és vasbutorok a lehető legszolidabb árszámítás mellett a leg-szebb kivitelben szerezhetők be.

Saját műhelyemben

személyes felügyelettel mellett készülnek minden e szakmába vágó asztalos, kárpitos és díszítő stb. munkák, javítások a legjutányosabb árszámítás mellett

Tisztelettel

Büchler Márton.

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

középiskolába készülő
tanulók, kisiparosok
és kisgazdák számára.

Irta: RÁTKAY JÓZSEF.

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára 20 fillér.

Vidékre 25 fillér előleges beküldése
mellett bérmentesen küldetik meg.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, márcz. 1.	
Buza okt. — — — —	16 82
Rozs okt.-re — — — —	17 12
Tengeri április 1906 — — —	14 —
Zab ápr. ra — — — —	13 64
Repeze aug.-ra — — — —	— —

Értéktőzsde.

Budapest, márcz. 1.	
Osztrák hitelrészvény — — —	678 —
Magyar hitelrészvény — — —	796 —
Leszámitoló bank — — —	506 —
Rimamurányi — — —	525 —
Osztrák-m. államvasuti részvény	670 —
Közuti vasut — — —	594 —
Városi villamos vasut — — —	327 50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906 márcz. 1-én	
Magyar aranyjárdék 4% — — —	113 75
Magyar koronajárdék 4% — — —	95 25
Magyar keleti vasuti államkötvény 4% —	86 25
Magyar földtehermentesítési kötvény 4% —	96 —
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	96 50
Magyar nyerevény sorsjegy-kötésön —	218 —
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kötésön —	161 —
Osztrák járadék papírban — — —	99 55

Osztrák járadék ezüstben — — —	100 75
Osztrák korona járadék — — —	118 —
Osztrák járadék aranyban — — —	100 —
1860. oszt. államsorsjegyek — — —	160 —
Osztrák magyar bankrészvény — — —	16 20
Magyar hitelbank részvény — — —	671 —
Osztrák hitelbank intézeti részvény —	672 —
Osztrák magyar államvasuti részvény —	673 —
20 frankos arany (Napolendor) — — —	19 09
Német birodalmi márka — — —	117 32
London vista — — — —	240 50
Páris vista — — — —	95 62
10 márkás arany — — — —	23 48

Marha ártáblázat 1906. évi feb. 26.—27.

1 pár I-ső rendű jármos ökör	900—1000 korona.
1 pár II-od rendű jármos ökör	800—900 korona.
1 pár II-ad rendű jármos ökör	650—750 korona.
1 drb fejős tehén	200—400 kor., 1 drb vágó ökör
250—420 kor. 1 drb. vágó tehén	220—380 ökör
1 drb veres borju	40—60 kor. 1 drb. fél éves borju
65—95 kor., 1 drb egy éves borju	75—170 kor., 1 drb két éves borju
90—240 korona. 1 drb hizott sertés	120—128 kor., pár fél éves sertés
40—45 kor., 1 pár egy éves sertés	80—95 kor. 1 pár két éves sertés
145—210 korona. 1 drb. igás ló	170—390 korona. 1 pár ökörbőr
44—50 kor., 1 pár tehénbőr	32—40 kor. 1 pár borjubőr
10—20 kor., 1 pár ló bőr	10—20, korona.

Tokaji borok és a kereskedelmi szerződés. Magyarország, a Német birodalom és Ausztria között kötött szerződés szerint a tokaji borok nem tekintendők csemege boroknak. Ennélfogva a csemege borok pincze kezelésénél szokásos egy térfogat szesznel nagyobb mennyiségű alkohol keverhető száztérfogat borhoz anélkül, hogy az a borok hamisítványoknak volnának tekinthetők. A szerződés szerint a tokaji borokhoz szárított gyümölcs, süritett must anyagoknak felhasználása iparszerűleg történő előállítására és oly képeni forgalomba hozatala tilos. Továbbá csakis a szerződésben felsorolt Tokaj környéki helyiségek az állójében termelt borok tekinthetők tokaji boroknak és csupán az onnan kikerülő borokat lehet e címen Németországba szállítani.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

P. J. Az első igen csinos, meg is jelenik, a második nagyon keresi a kifejezéseket, nem öszinte. Azt inkább hagyjuk.

H. E. Zalaegerszeg: Száraz ágon hallgató ajakkal meddig ültök, fáradt madarak? . . .

A szerkesztőséget feljelő:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Pesti hazai takarékpénztári sorsjegyeket eladunk már most.

Készpénzért a napiárban.

Letétre való vételnél napi áron számítjuk és elegendő, ha a vevő a vételnél 30 koronát lefizet, a hátralékot tetszés szerinti részletekben törleszti.

A letétre való vételnél a játékjog a vevőt illeti.

Központi Takarékpénztár r.-társaság.

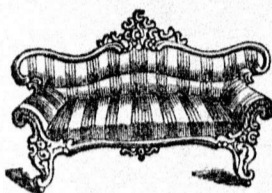
Szilágyi Dezső-utca. (Adorján-ház). 1512.

A butorvásárlók figyelmébe.

Olcsó

bútor

gyári árban, kezeség mellett

háló-, ebédlő-,
szalon- és uri-
szoba berendezé-
sek, valamint az
egyeb butordara-
bok a**Magyar Műbutorgyár**

részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő u. elején.

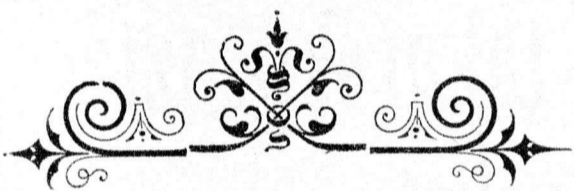
Ipari és kereskedelmi vezető:

PORJESZ HERMAN. Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezé-
sek műipari vállalata, — Kivánatra tervek és
költségvetések.

Telefon 421 szám.

**A pesti hazai első
takarékpénztár**egyesület ujonnan kibocsátott nyeremény-
kötvényei fix ár mellett vásárolhatók a**Nagyvárad** Takarékpénztárban
és arra darabonként 125 k.

← kölcsönt nyújt. →

HIRDE T É S E Kjutányos árban
felvételnek a**„TISZÁNTÚL“**

kiadóhivatalában.

**Pesti hazai első takarékpénztár
sorsjegyeket**napi árban elad s ezen sorsjegyekre
magas összegű**kölcsönöket nyújt**

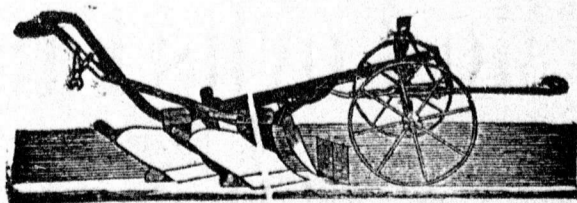
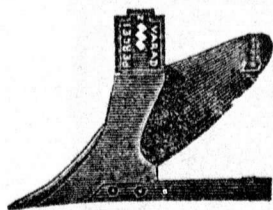
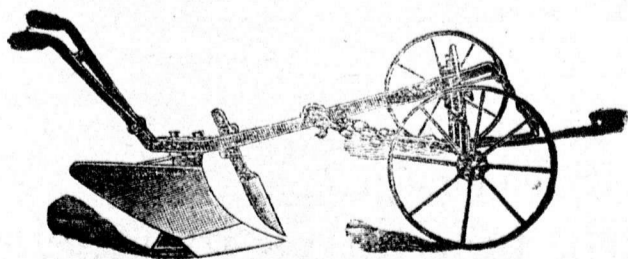
a legelőnyösebb feltételek mellett a

Polgári Takarékpénztár részvénytársaság

Nagyvárad, Kossuth-utca.

PERGE és ROZSLAY gazdasági gép- és ekegyára

utóda

Gyár: Lukács György-u.

Nagyváradon.

Raktár: Nagyvásár-tér.

Mindennemű talajviszonyoknak megfelelő ekéket és egyéb talaj-

← művelő eszközöket készít a legjobb minőségben. →

Hirdetés.

A »NAGYVÁRADI HITELBANK« részvénytársaság. (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

Elfogad betéteket.

Legalább 3 hóig elhelyezett összeg után **5%-os kamatot fizet.**

Leszámitol váltókat.

Előleget ad: értékpapírokra, ékszerekre és terményekre.

Jelzálog kölcsönt nyújt: házakra és földbirtokra.

Az igazgatóság.

SOK PÉNZT

takaríthat meg, ha

Pesti **H**aza **T**akarék-

pénztár sorsjegyet

készpénz vagy részletfizetésre

n á l u n k

v á s á r o l.

Érdeklődőknek tehát *minden esetre* ajánlatos e tárgyban hozzánk fordulni és mi készséggel teszünk díjtalanul ajánlatot

Nemzeti Pénzváltó Részvénytársaság

Budapest, Andrásy-ut 9. sz.

1520.

Építési anyag-raktár.

Van szerencsém a t. építő- és építető-közönség nagybecsű tudomására hozni, hogy helyben *Színház-utca, Adorján-házban* egy

c z e m e n t r a k t á r t

nyitottam.

Miután sikerült a Gurahonczy cementgyár kizárólagos főraktárát megkapnom, ezáltal azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy a legjobb minőségű cementet a legolcsóbb árban számíthatom.

Továbbá ajánlok **meszet** vagononként helyben vagy bármely vasuti állomásra szállítva, a legolcsóbb napi árban **aszfalt, fedél és elszigetelő lemezt, gipszet, carbolineumot, menyezetnád-fonatot**, mindenféle **hornyolt és hódmezővásárhelyi tető-cserepet.**

A nagyérdemű közönség b. pártfogását kérve

teljes tisztelettel

1522.

Weisz József.

Pesti haza ielső takarékpénztár sorsjegyeket

napi árfolyam mellett

eladunk.

Biharmegyei takarékpénztár

Kossuth-utca.

Telefon 417.

Az „Első nagyvárad

Telefon 417.

csizma- és czipőgyár

A székesfővárosi m. kir. államrendőrség szerződéses szállítói

Moskovits Farkas és Tsa

cég, mely 370 alkalmazottat és munkást foglalkoztat és a legfinomabb lábbelieket *kizárólag kézimunkával* készített.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. számú saját házában (volt rendőrségi épület) levő

kicsinybeni eladási üzletében férfi, női, fiu és gyermek-

czipőket, vizmentes csizmákat eredeti gyári árban árusít és minden pár lábbelire a szabott gyári ár rá van plombálva.

Kitűnő anyag.

Tartós munka.

Legjobb szabás!

Kényelmes viselet!

Legdivatosabb facon!

